

Arhīvu padomes sēdes

protokols

Rīgā

2018. gada 25.maijā

Nr. 2

Sēdi vada:

Arhīvu padomes priekšsēdētāja, Latvijas Arhīvistu I.Slaidiņa
biedrības pārstāve, Latvijas Nacionālā arhīva direktora
vietniece

Piedalās

Latvijas Arhīvistu biedrības pārstāve, Latvijas Bankas Starptautisko attiecību un komunikācijas pārvaldes Dokumentu pārvaldības un bibliotēkas daļas galvenā arhīviste; B.Blese

Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta pētniece, Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva Dokumentu pieejamības un popularizēšanas nodaļas vadošā pētniece; A.Čerpinska

Kultūras ministrijas Bibliotēku un arhīvu nodaļas vadītāja p.i. L.Dimante

Valsts kancelejas Dokumentu pārvaldības departamenta Korespondences un apmeklētāju pieņemšanas nodaļas konsultante; T.Jevdokimova

Latvijas Nacionālā arhīva Arhīvu inspekcijas vadītāja A.Rengarte

Tieslietu ministrijas pārstāve, Valsts zemes dienesta Administratīvā departamenta Kancelejas vadītāja; Administratīvā departamenta Kancelejas vadītāja M.Tenisa

Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts vēstures arhīva Fondu analītikas un uzziņu sistēmu nodaļas vadītājs. K.Zvirgzdiņš

Nepiedalās

Latvijas Nacionālā arhīva Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības departamenta direktora vietniece; I.Bērziņa

Latvijas Nacionālā arhīva direktora vietnieks; G.Karlsosns

Latvijas Pašvaldību savienības padomnieks informātikas jautājumos G.Krasovskis

Latvijas Nacionālā arhīva Valmieras Zonālā valsts arhīva vecākā eksperte; L. Vihrova

Uzaicinātie:

Latvijas Nacionālā arhīva direktore M.Sprūdža

Latvijas Nacionālā arhīva Latvijas Valsts arhīva Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītāja I.Kalniņa

Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) priekšsēde K.Saulītis

Ārlietu ministrijas Speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas jautājumos A.Sjanīts

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Krājuma attīstības vadītāja A.Everte

Latvijas Nacionālās bibliotēkas galvenais bibliogrāfs I.Beijere

Latvijas Nacionālās bibliotēkas Speciālo krājumu departamenta vadītāja D.Baltiņa

Kultūras ministrijas Informatīvās vides integrācijas nodaļas eksperte G.Robežniece

Protokolē:

Kultūras ministrijas Bibliotēku un arhīvu nodaļas vadītāja p.i. L. Dimante

Darba kārtība:

1. Speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas jautājumos A.Sjanīš un PBLA priekšsēdes K.Saulītis informācija par diasporas arhīvu aktualitātēm;
2. LNA Latvijas Valsts arhīva Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītājas I.Kalniņa pieredze par LNA darbību diasporas arhīvu uzkrāšanā;
3. Diskusija par komponista un kordiriģenta Valdemāra Ozoliņa atstātā mantojuma arhīva pārvešanu no Parīzes uz Rīgu;
4. Diskusija par kultūras mantojuma institūciju darbības koordināciju diasporas kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un uzkrāšanā;
5. Dažādi
Noraidīts priekšlikums par ceļa izdevumu kompensāciju.

1. Speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas jautājumos A.Sjanītis un PBLA priekšsēde K.Saulītis par diasporas arhīvu aktualitātēm

A.Sjanītis informē par Diasporas likuma mērķiem un izstrādes gaitu – līdz ar likuma pieņemšanu tiks izveidota fiskālā telpa, lai valsts varētu atbalstīt diasporai nozīmīgas lietas. Arhīvu jomā uzsvars būtu uz koncepta radīšanu - kā un kur saglabāt „vecās trimdas” arhīvus, kā arī atbalsts šo arhīvu izvērtēšanai, sakārtošanai, aprakstīšanai un iespējamai pārvešanai uz Latviju. Diasporas likums būs pamats finansējuma piešķiršanai.

K.Saulītis papildina, ka trimdā materiālu ir daudz un cilvēki nezina, ko ar tiem iesākt. Norāda, ka trimdā valda uzskats, ka trimdā dzīvojošie ir nākuši no Latvijas, tāpēc dokumentiem jāatgriežas Latvijā. Ir nepieciešams kopīgs Latvijas skatījums un koordinēta sadarbība trimdas arhīvu jautājumā. Pasaules Brīvo latviešu apvienībā (Turpmāk - PBLA) ir arhīvu nozares komisija, kura arhīvu sakārtošanai piešķir nelielas naudas summas. Norāda, ka tagad diasporā darbība vairs netiek tik rūpīgi dokumentēta, tādēļ nepieciešams sakārtot un saglabāt iepriekšējā perioda arhīvus.

2. LNA Latvijas Valsts arhīva Personu fondu un ārvalstu dokumentu nodaļas vadītāja I.Kalniņa par Latvijas Nacionālā arhīva (Turpmāk – LNA) darbību diasporas arhīvu uzkrāšanā

I.Kalniņa iepazīstina ar LNA Latvijas Valsts arhīva kopš 90-tajiem gadiem veikto darbu trimdas arhīvu apzināšanā, sakārtošanā un saglabāšanā. LNA ir personu un organizāciju fondi no ASV (124), Austrālijas (43), Kanādas (39), Vācijas (35), Lielbritānijas (16), Zviedrijas (19), Brazīlijas (5), Dānijas (3), Jaunzēlandes (1). LNA strādā arī pie informācijas apkopošanas par to, kur trimdas mītnes vietās atrodas latviešu arhīvu dokumenti. Tie ir Valsts arhīvos (Zviedrijā), privātos arhīvos un pētniecības centros (IHRC Archives; Hoover Institution Libray&Archives), Latviešu centros un privātās kolekcijās.

Iepazīstina ar ieceri informāciju no 1996.-2004.gados izdotajiem krājumiem „Trimdas arhīvi atgriezās” apkopot datu bāzē un to papildināt ar muzejos, bibliotēkās un arhīvos esošajām ziņām par trimdas dokumentu glabātavām. Šīs ieceres realizācijai nepieciešams papildus finansējums.

A.Sjanītis papildina, ka daudzās valstīs trimdas organizācijas beidz darboties, tādēļ nepieciešams kontrolpunkts, ar ko varētu sazināties, lai konsultētos un izlemtu, ko iesākt ar dokumentiem. Ārlietu ministrijai nepieciešams konceptuāls vērtējums par diasporas arhīvos veicamajiem darbiem un tam nepieciešamo finansējumu.

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (Turpmāk – LNB) Krājuma attīstības vadītāja A.Everte īsi raksturo LNB paveikto trimdas dokumentu un grāmatu saglabāšanā. LNB pamatā saglabā tiražētās publikācijas. Visbiežāk arhīvu materiāli tiek dāvināti kopā ar grāmatām, tāpēc LNB veidojas arī dokumentu kolekcijas. Tā kā trimdas grāmatas un periodiskos izdevumus LNB uzkrāj jau kopš 90-to gadu sākuma, to kolekcija ir visai pilnīga, trūkst tikai atsevišķi eksemplāri. LNB iepazīstina ar trūkstošo izdevumu sarakstu tos, kuru rīcībā ir trimdas publikācijas. Aicina nesūtīt uz Latviju ar

bibliotēkām nesaskaņotas grāmatas, jo Latvija ar tām ir piesātināta. Iesaka padomāt, vai grāmatas var izmantot jaunajos diasporas centros, tā dodot tām otru dzīvi.

LNB Reto grāmatu un rokrakstu nodaļā kopš 80-tajiem gadiem tiek uzkrāti personīgie arhīvi, īpaši ar grāmatniecību saistīto cilvēku un komponistu dokumenti. Bieži dokumentu dāvinātāji nosaka, kur viņi vēlas, lai Latvijā glabātos viņu ģimenes dokumenti

K.Saulītis papildina, ka trimda ir pieņēmusi un sapratusi to, ka bibliotēkām trimdas grāmatas vairs nevajag, izņemot LNB trūkstošās. Ir uzsākta tieša sadarbība ar pansionātiem un citām veco ļaužu mītnēm, kam tiek nosūtītas grāmatas. Vajadzētu vienu adresi un kontaktpunktu, ko visiem varētu izziņot grāmatu un dokumentu piedāvāšanai.

A.Sjanītis ilustrē situāciju, ka Straumēnos ir nodoto grāmatu kalni. Ir jādomā, ko ar tiem iesākt, nepieciešams LNB saraksts par to, kas viņiem trūkst.

A.Everte paskaidro, ka LNB veiksmīgi sadarbojas ar I.Auziņu-Smitu, informācijas apmaiņa notiek regulāri.

I.Slaidiņa interesējas par trimdas latviešu attieksmi pret LNA. Ja viņiem lūdz nesūtīt uz Latviju avīžu izgriezumus, bet tikai oriģinālus dokumentus – vai tas viņus neaizvaino.

I.Kalniņa piemetina, ka pēdējos gados trimdas cilvēki saprot, ka pilnīgi visu nevajag sūtīt un jau pirms sūtīšanas caurskata dokumentus.

A.Sjanītis informē par š.g. septembrī plānoto PBLA valdes sēdi Rīgā. Tajā vajadzētu prezentēt vadlīnijas par to, kādus dokumentus un grāmatas vajag vai nevajag sūtīt uz Latviju.

Diskusija par Amerikas latviešiem 2012.gadā sagatavotajām vadlīnijām dokumentu kārtošanai, to aktualizāciju un papildināšanu ar saprotamiem informatīviem grafikiem un jaunāko situāciju, kā arī papildus informāciju, piemēram, vai dokumentu īpašnieks piekrīt, ka viņa dokumenti tiek nodoti citai glabātavai Latvijā atbilstoši dokumentu profilam.

A.Everte paskaidro par LNB organizēto Bērnu un jauniešu žūriju, kas darbojas 55 skolās 23 valstīs un guvusi lielu atsaucību kā lielisks bērnu lasītprasmes un intereses par grāmatām veicinātājs.

A.Sjanītis uzskata, ka Bērnu un jauniešu žūriju varētu finansēt caur Izglītības un zinātnes ministriju, bet klātesošie LNB un Kultūras ministrijas kolēģi paskaidro, ka tā nav saistīta ar formālo izglītību, tā ir LNB un Kultūras ministrijas programma, ko organizē sadarbībā ar Latvijas un diasporas bibliotēkām.

LĒMUMS:

- LNA sagatavot savu daļu vadlīnijām par trimdas dokumentiem;
- LNB sagatavot savu daļu par trimdas publikācijām un informāciju par Bērnu un jauniešu žūriju;
- Iesaistītajām institūcijām gatavot finanšu pieprasījumus un ar Kultūras ministrijas starpniecību iesniegt tos Ārlietu ministrijai;
- LNA kopīgi ar LNB sagatavot un š.g. septembrī PBLA valdes sēdē ziņot par ieteikumiem trimdas dokumentu apzināšanai un sakārtošanai, kā arī LNB trūkstošajām trimdas grāmatām un periodiku.

- Būtiski ir veidot kopīgu reģistru par visiem trimdas arhīviem, apkopojot arī muzejos un bibliotēkās uzkrātās kolekcijas, lai veidotos vienots priekšstats, kur kādi dokumenti glabājas.

3. Diskusija par komponista un kordiriģenta Valdemāra Ozoliņa atstātā mantojuma arhīva pārvešanu no Parīzes uz Rīgu

A.Sjanītis informē, ka Latvijas vēstniecība Francijā ir apņēmusies nokārtot komponista un kordiriģenta Valdemāra Ozoliņa atstātā mantojuma arhīva pārvešanu no Parīzes uz Rīgu.

A.Everte iepazīstina ar LNB jau uzkrāto dokumentu kolekciju par V.Ozoliņa darbību Latvijā līdz Otrajam pasaules karam. Ierosina, ka pēc V.Ozoliņa arhīva pārvešanas uz Rīgu to varētu pievienot jau esošajai komponista kolekcijai. Savukārt audio ierakstus uz magnētiskajām lentām, ja tie nebūs labā stāvoklī, varētu nodot LNA Kinofotofonodokumentu arhīvam, kur ir nepieciešamie apstākļi magnētisko lentu saglabāšanai. Nepieciešams apstiprinājums, ka komponista radnieki piekrīt šādām dokumentu atrašanās vietām Latvijā.

LĒMUMS:

Komponista un kordiriģenta Valdemāra Ozoliņa arhīvu Latvijā saņemt Latvijas Nacionālajai bibliotēkai. LNB sadarboties ar Latvijas vēstniecību Francijā par minētā arhīva pārvešanu uz Latviju.

DAŽĀDI

I.Slaidiņa informē par iepriekšējās Arhīvu padomes sēdes lēmumu izpildi – par sadarbībā ar Kultūras ministriju un Valsts Nekustamo īpašumu aģentūru uzsāktu projektu Daugavpils Zonālā Valsts arhīva rekonstrukcijai un ēkas Skandu ielā, Rīgā, energoefektivitātes projekta virzību. Informē, ka sadarbībā ar Muzeju padomi ir uzsākta muzejos esošo baznīcu grāmatu apzināšana, lai interesentiem būtu vieglāk veikt ģealoģiskos pētījumus.

L.Dimante informē, ka Latvijas Bibliotēku padomes ierosināto jautājumu par ārpus Rīgas dzīvojošo Kultūras ministrijas konsultatīvo padomju, tajā skaitā Arhīvu padomes, locekļu ceļa izdevumu kompensācija par ierašanos uz padomes sēdēm, ir noraidīta. Noraidīšanas iemesls – arī citu ministriju konsultatīvo padomju locekļiem netiek kompensēti ceļa izdevumi, Valsts kontrole tādus izdevumus atzīst par nelietderīgiem.

Diskusija par komandējuma atskaišu glabāšanas termiņu

Starp Arhīvu padomes locekļiem tiek uzsākta diskusija saistībā ar Ministru kabineta noteikumu projekta „Personas darba, dienesta un izglītību apliecinošie arhīviski vērtīgie dokumenti un to glabāšanas termiņi” gatavošanu izskatīšanai starpinstitūciju sanāksmē.

M.Tenisa - komandējumu atskaites valsts pārvaldes institūcijas gatavo līdzīgās standartizētās veidlapās ar mērķi, lai Valsts kontrole var pārlicināties, ka norādītās personas bijušas komandējumos;

A.Rengarte uzskata, ka glabāšanas termiņš „pastāvīgi” saglabāties no Padomju perioda, kad šādi komandējumi bija retums, iesaka tikai dažu valsts augstāko pārvaldes iestāžu atskaites glabāt patstāvīgi;

T.Jevdokimova precizē, ka būtiskas ir tikai Aizsardzības ministra gatavotās atskaites, bet tās ir ierobežotas pieejamības un šīs atskaites tiek elektroniski un šifrēti nosūtītas tieši Ministru prezidentam;

B.Blese paskaidro, ka Latvijas Bankā darbinieki pēc izvēles raksta īsas un formālas atskaites vai plašas. Latvijas Bankas ar Latvijas Nacionālo arhīvu saskaņotajā nomenklatūrā komandējumu atskaišu (novērtējumu) glabāšanas termiņš ir 10 gadi, tās glabā elektroniski sistēmā.

IETEIKUMS

Neglabāt visas komandējumu atskaites pastāvīgi, bet veikt to izvērtēšanu.

Diskusija par konkursu uz vakanto ierēdņa amatu komisijas dokumentiem, ja tajos ir informācija ar vēsturisku, sabiedrisku, kultūras vai zinātnisku nozīmi

T.Jevdokimova precizē, ka Valsts kancelejā, kura organizē konkursus uz augstāko valsts amatpersonu amatiem, konkursu dokumenti netiek reģistrēti, tos nodod tieši lēmumu pieņēmējiem. Piemēram, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadītāja konkursa dokumenti bija ar ierobežotu pieejamību un tos saglabāja 3 gadus.

Visinteresantākie varētu būt konkursu komisiju protokoli, ja tiem ir pievienotas pretendentu koncepcijas ar priekšlikumiem institūciju attīstībai.

IETEIKUMS

Neatbalstīt konkursu dokumentu pastāvīgu saglabāšanu.

A.Rengarte paskaidro par darba līgumiem:

Darba līguma noslēgšana negarantē darba attiecību uzsākšanu. Praksē ir daudz situāciju, kad noslēdz darba līgumus, bet neuzsāk darba attiecības. Darba līgumos nav ziņu par darba attiecību izbeigšanu. Rezultātā pēc darba līgumiem nevar spriest par darba stāžu.

Arhīvu padomes priekšsēdētāja

I.Slaidiņa

Protokolē

L. Dimante